

Varför ”sätter” sig vissa förstagrisare efter avvänjningen?

Epifysglidning i lårbenet, bensvaghet, hos förstagrisare

Förstagrisare som sätter sig efter avvänjningen, med ena eller båda bakbenen helt eller delvis obrukbara. Ett relativt vanligt fenomen, som kostar mycket i form av ökad rekrytering. Läs mer om orsaker och förebyggande åtgärder.

Fakta om epifysglidning

Tillväxten i benet sker via broskzoner i änden på de långa benen. Osteochondros är en sjukdom som påverkar tillväxten i brosket i tillväxtzonen eller ledytan på växande djur. Förtjockat brosk och viss vävnadsdöd i brosket ger en försvagad struktur. Vid osteochondros på ledytan kan broskbitar lossna vilket gör mycket ont. Vid osteochondros i tillväxtzonen uppstår en försvagning som gör att tillväxtzonen och själva benet kan glida isär helt eller delvis vid belastning. En sådan tillväxtzon som kan drabbas är strax under ledkulan i lårbenet uppe vid höften.

Förstagrisare växer fortfarande när de har sin första kull. Stora kullar hos gyltor är vanligt. Ofta är det svårt att ge dem den näring de behöver. Följden blir att muskler, skelett och fett bryts ner när kroppen ska tillverka mjölken. Djuren blir tunna och stabiliserande stora musklerna har försvagats. Efter avvänjning finns risk att förstagrisare drabbas av epifysglidning, dvs. att lårbenet glider isär uppe vid lårbenshalsen, ganska likt ett benbrott, ibland tom redan innan djuren börjar rida på varandra.

Symtomen är att förstagrisarna efter avvänjning plötsligt helt eller delvis inte kan använda ett eller båda bakbenen. Ofta sitter de ner utan att kunna använda bakkroppen. Andra diagnoser med samma symtom är benbrott och höftledsluxation, dvs. när höften har hoppat ur led.

Åtgärder:

1. Ökad fodergiva snabbare om det går. Se framför allt över ökningstakten de första 5-6 dagarna efter grisning, bör ligga på ca 10 MJ/dag, därefter kan en lugnare ökningstakt användas. Målet är 25 MJ + 7,6 MJ/gris.
2. Se över proteinhalt och energihalt i fodret.
3. Extra mineralfoder/tillskottsfoder: Rådgör med foderrådgivare vilket preparat som är lämpligt i din besättning.
4. Kortare ditid för förstagrisare = låt dem om möjligt grisa sent i gruppen.
5. Låt gyltorna dia en gris mindre än suggorna.

Åtgärder i betäckningsavdelningen:

1. Förstagrisare i separat djupströbädd.
2. Särbehandling av misstänkta smala djur. Med fördel inhyses de i separat box.

Åtgärder när det har inträffat:

Separat box, tillskott av e-vitamin/selen, behandling med antiinflammatoriska och smärtstillande preparat, avvakta några dagar. Avlivning eller ej avgörs beroende på om de blir bättre eller sämre under denna tidsperiod. Djur med misstänkt benbrott skall avlivas omgående. Grundregeln är att om djuret stödjer på benet är prognosen avvaktande, men om djuret inte stödjer på benet och benet hänger skall benbrott misstänkas och djuret avlivas.

Referens:

Lindahl, E. 2002. *Epifysglidning i lårbenet hos förstagrisare*. www.lundens.com. Avläst 090423